

Põua andmed ja andmepõud

Aprillis alanud kuivaperiood ristiti sajandi põuaks. Põllu- ja metsameeste elu oli sel kevadel ja suve hakul tõesti raske: sajad põlengud püssirohu-kuivades puistutes ja rabades, karjamaad kõrbesid. Põuda kirjeldab ilmatark Ain Kallis.

Ain Kallis

FOTO: ----

Loodusõnnetustest moodustavad põuad vaid 10%, samas on nende tagajärjel hukkunute osakaal maailma meteoroloogiaorganisatsiooni (WMO) andmeil 50% kandis. 1900. aastal nõudis põud Indias pool miljonit inimhinge, 1907. aastal Hiinas 24 miljonit, kahekümnendail aastail Venemaa ikalduses hukkunute arvu pole osatud hinnatagi. Kuuskümmend aastat hiljem surid Etioopias nälga mitte ainult sealsed elanikud, vaid ka kaamelid!

Isegi selline riik nagu USA pidi 1998. aastal kandma kuni 9 miljardi dollari ulatuses põuakahjusid, 250 inimest suri kuumarabandusse.

Nagu üksikinimese surm on perekonnale traagika, nii on loodusõnnetused seda antud koha elanikele. Kui tuulispask hävitab mõne talu või metsatuka, siis põuakahjustused võivad mõjuda kümnete tuhandete rahakotile kogu riigis.

Kahjude hindamisest. Mis on hullem, kas põud või liigniiskus? Võrdleme eesti vanasõnu “ Põua lapsed naeravad, vihma lapsed nutavad” (Laiuse) või “Vihma latse naerava, kuiva latse ikeva” (Nõo). Võiks seega arvata, et Nõo kandis on vihm kasulikum kui põud, Laiusel aga vastupidi. Teeneka agrometeoroologi Karl Põikliku väitel

iseloomustas esimene vanasõna hästi kunagisi põllumehe võimalusi: kuivade ilmadega saadi vilets saak, kuid see saadi siiski kätte, pidevate vihmade puhul võidi aga saagist hoopis ilma jääda.

1998. aasta kole vihmade suve kahjudeks leiti 227 miljonit krooni, tänavune põud võib maksma minna isegi miljardi. See, kes kahjusid hüvitama peaks, s.t valitsus ei kiirusta loomulikult seda tegema. Puudub raha ning kalkulatsioon.

Mis on üldse põud? See on kestvalt sademeteta või väga väheste sademetega ilmastik, mille puhul taimed (peamiselt kultuurtaimed) ei saa rahuldada oma veetarvet ja nende saak võib ikalduda. Põua olukorra määramisel tuleb arvesse võtta kohalikku kliimat.

Põua raskuse hindamine pole sugugi lihtne. Võrdluseks tuleb arvesse võtta pikaajalise, vähemalt 30-aastase perioodi kliimaandmeid ning arvutada põua raskusindeks sademete, õhu- ja mullaniiskuse jt ilmanäitajate kaudu. Indekseid on kasutusel ainult USA-s kaheksa.

Andmepõud. Eesti on pindalalt väike, kuid klimatoloogiliselt suur. Erinevusi nii vihmahulkades kui õhusoojuses on kindlasti kõik täheldanud. Mõnel aastal sajab meie maal juunikuus ühes paigas isegi 15 korda rohkem kui teises! Kuni 1993. aastani said agrometeoroloogid kasutada 23 ilmajaama ning ligi 200 vaatlusposti andmeid (majandid olid sageli kohustatud ilmamõõtmisi tegema). Viimastel aastatel on vabatahtlikke ilmamõõtjaid jäänud vaid poolesaja ümber.

Eesti Talupidajate Keskliidu juhid soovivad kaardistada sademete hulga alusel Eesti põuapiirkonnad. See on aga pagana raske. Suvise vihmavee kogus võib isegi kümne kilomeetri raadiuses erineda mitu korda. Ikka ja jälle meenub, et põllumajandusministeerium eraldas agrometeoroloogilistele uuringutele aastas 6000 krooni vähem raha kui Tallinn oma kuulsale libeduse eest hoiatavale voldikule. Rääkimata kullakambri maksumusest Toompeal või brändi villimise katseist.

Viimaste aastate loodusõnnetused on näidanud ilmateenistuse vajalikkust. Maailma meteoroloogide folkloori jõudis kümmekond aastat tagasi ühe Eesti riigiametniku arvamus : kas ilmaennustust on üldse vaja, kui ilm tuleb ikka, ennustatakse seda või mitte.

Möödunud aastal süüdistas isake Loodus esimese hooga ilmategijaid Kirde- ja Ida-Eestit tabanud tormikahjustustes. 19. juuli nõupidamisel siseminister siiski nentis: "Oleme alahinnanud ilmajaama tööd ja alles nüüd mõistame nende tähtsust."

Peab tunnistama, et meteoroloogia ja hüdroloogia instituudi varustatus on viimastel aastatel pidevalt paranenud. Ka põllumehed põhja pool võivad Tallinna radarilt jälgida vihmapiilvede liikumisteed ja saju intensiivsust, puhkajad saavad teavet ultraviolettkiirguse kohta, metsa- ja pitsimehed andmeid metsade tuleohtlikkusest.

(www.emhi.ee). Samas on riigiameteil vähe andmeid äikese esinemissageduse kohta jne.

Lõpetuseks Rõuge vanasõna: “Ära usu ilma, ilm on kavval ja kuri!”